

СОВЕТ ЗА СОРАБОТКА СО И РАЗВОЈ НА ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР

ПРЕДЛОГ-МОДЕЛ ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ВО ПРИСТАПНИТЕ ПРЕГОВОРИ ЗА ЧЛЕНСТВО ВО ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Во процесот на подготовка на актите од страна на Секретаријатот за европски прашања, Канцеларијата на претседателот на Владата, Министерството за надворешни работи и Секретаријатот за законодавство за уредување на работата и надлежностите на телата од преговарачката структура презентирани на 82-та седница на Владата, Советот за соработка со и развој на граѓанскиот сектор изработи предлог-модел за вклучување на граѓанските организации во пристапните преговори за членство во Европската Унија, кој има за цел да даде придонес во уредување на работата и надлежностите на преговарачката структура, како и да ги претстави ставовите на граѓанските организации за начинот на кој ќе учествуваат во различните фази на пристапните преговори.

УЧЕСТВО НА ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ВО ПРИСТАПНИТЕ ПРЕГОВОРИ

Учеството на граѓанските организации во пристапните преговори ќе ги опфаќа следните фази и начини на учество:

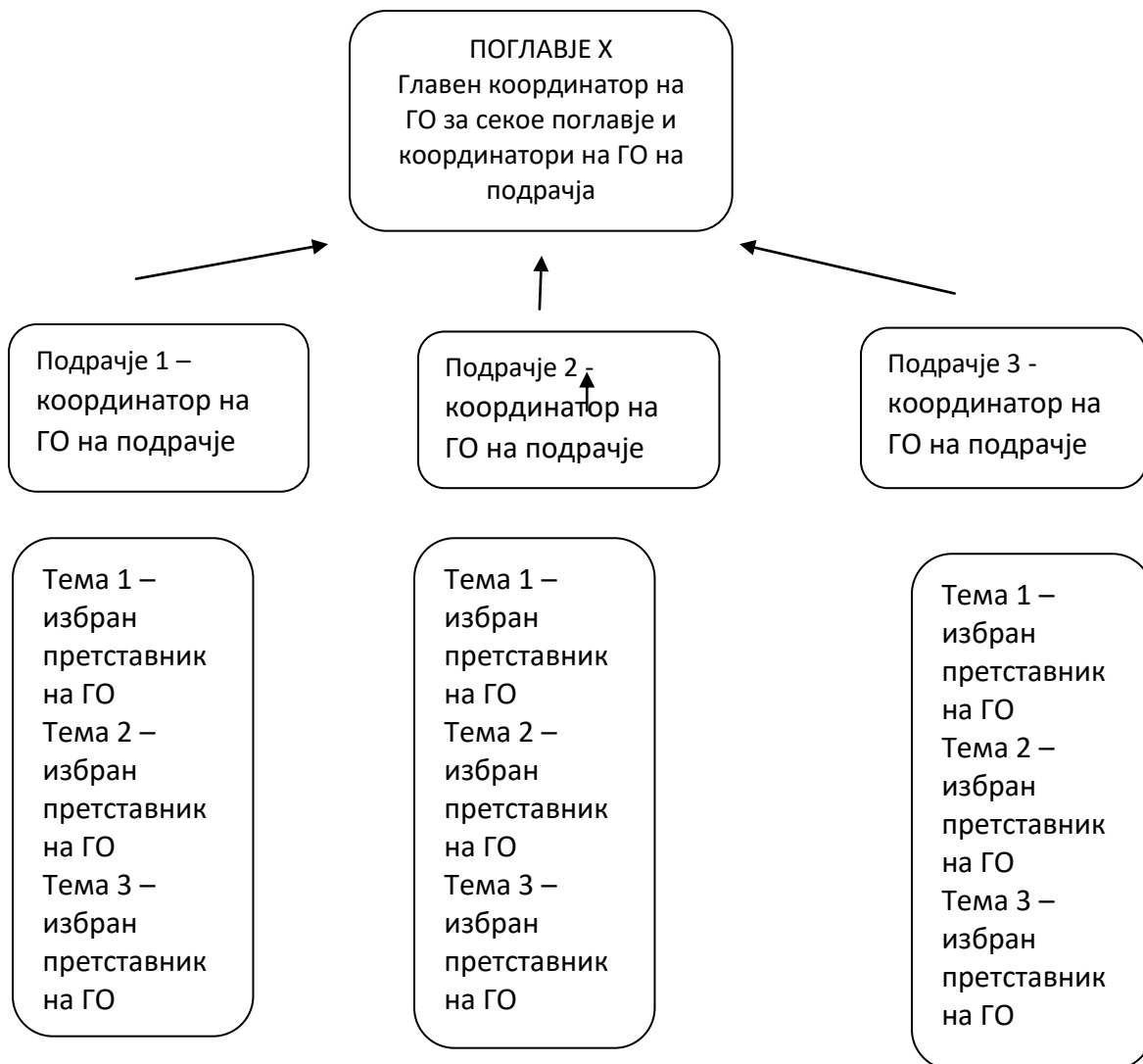
Аналитички преглед на европското законодавство (скрининг) – граѓанските организации ќе бидат вклучени во следење на аналитичкиот преглед (скрининг) на европското законодавство и тоа во двете фази: (а) во фазата на објаснувачки скрининг и (б) во фазата на билатерален скрининг, а што ќе биде овозможено од страна на Владата на Република Северна Македонија.

(а) Во фазата на **објаснувачки скрининг** сите граѓанските организации ќе бидат поканети од страна на Владата да го проследат директниот пренос на сесиите за секое од поглавјата, кои најчесто ќе се случуваат надвор од државата.

(б) Во фазата на **билатерален скрининг** моделот предвидува учество на граѓанските организации преку избраниот координатор на работната група за секое поглавје и преку координаторите на подрачјата на соодветното поглавје кои ќе бидат предмет на билатералниот скрининг.

Работни групи - граѓанските организации директно ќе бидат вклучени во работните групи на еднаква основа како и останатите претставници на државните органи, органите на државната управа, академската заедница, стопанските комори и другата стручна јавност. Граѓанските организации ќе учествуваат преку свои претставници врз основа на нивната експертиза, внатрешни капацитети и портфолио на работа. Граѓанските организации ќе учествуваат во работата на работните групи на **ниво на поглавја, подрачја и теми**, во согласност со структурата на владините преговарачки групи формирани за пристапни

преговори на Република Северна Македонија со Европската Унија и согласно спроведената селекција на претставниците на граѓанските организации за учество во работните групи. По еден главен координатор од редот на граѓанските организации за секое поглавје ќе биде избран од координаторите на граѓанските организации на подрачјата во соодветното поглавје. Координаторите од редот на граѓанските организации на подрачјата во секое од поглавјата ќе бидат избрани од веќе избраните претставници на граѓанските организации по теми *(за начинот на избор на членови по теми види ги деталите во поглавјето со наслов „Трета фаза – избор на членови по теми за едно или повеќе поглавја“)*. Во работата на работните групи по поглавје учествуваат главниот координатор од редот на граѓанските организации за поглавјето и координаторите од редот на граѓанските организации на подрачјата.

Директно следење на текот на пристапните преговори - еден претставник од граѓанските организации по поглавје (Главен координатор на граѓанските организации за поглавјето) ќе може да присуствува на самите преговори помеѓу Владата и Европската Унија и тоа во

улога на набљудувач, а пред сè заради обезбедување поголема информираност и превенирање недоразбирања за текот на самите преговори помеѓу сите засегнати страни.

Независно надворешно набљудување – граѓанските организации во зависност од својата експертиза и своите стратешки определби, ќе спроведуваат активности насочени кон обезбедување независно надворешно следење на севкупниот процес на преговори, врз основа на што ќе ја даваат својата независна и непристрасна проценка за напредокот во пристапните преговори. Вклученоста на една организација преку свој претставник во работните групи не се смета за конфликт на интерес кога истата организација спроведува надворешно набљудување на севкупниот процес на пристапните преговори.

Општи одредби

Овој предлог-модел за вклучување на граѓанските организации во пристапните преговори има за цел да ги дефинира улогата и начинот на вклучување на претставниците на граѓанските организации во пристапните преговори; принципите на вклучување и на работа на претставниците на граѓанските организации во пристапните преговори; начинот на претставување на граѓанските организации во пристапните преговори; комуникацијата и отчетноста на претставниците на граѓанските организации во пристапните преговори; регистрацијата, номинацијата и изборот на претставниците на граѓанските организации во пристапните преговори; како и правата и обврските на претставниците на граѓанските организации во пристапните преговори.

Принципи

Отвореност и вклученост – подразбира активна вклученост на граѓанските организации во пристапните преговори, како преку директно избрани членови во работните групи, така и преку континуирано изнаоѓање форми на комуникација помеѓу институциите и граѓанските организации, стопанските коморите и бизнис секторот, синдикатите и академската заедница, со што ќе се обезбеди успешна подготовка на државата за членство во Европската Унија.

Квалитет и професионалност – значи дека граѓанските организации ќе се обврзат на квалитет и професионалност во учеството во пристапните преговори и ќе придонесуваат со целиот свој капацитет за функционален и ефикасен процес на водење на пристапните преговори.

Взаемно учење – граѓанските организации кои ќе учествуваат во процесот на пристапните преговори ќе се залагаат за континуирано надградување на капацитетите на своите претставници; ќе поттикнуваат процес на дијалог и взаемно учење помеѓу граѓанските организации и институциите; размена на искуства со другите држави од регионот кои

учествуваат во пристапни преговори, како и редовен дијалог со претставниците на Европска комисија и другите институции на Европската Унија.

Транспарентност и отчетност – подразбира континуиран процес на информирање на јавноста за пристапните преговори и континуирано и систематско информирање на целото граѓанско општество за евроинтегративните процеси. Исто така, подразбира залагање за постојан отворен дијалог со сите заинтересирани страни во процесот без предрасуди базирани на која било основа. Преку редовна комуникација на сите расположливи медиумски канали, граѓанските организации ќе ги информираат другите организации и јавноста за целиот процес на пристапните преговори.

Почитување на **принципот на еднаквост и правична застапеност** – се отсликува двојно, од една страна како учество на еднаква основа на претставниците на граѓанските организации со останатите членови во работните групи како дел од преговарачката структура и, од друга страна, како еднаква застапеност на родовите и правична застапеност на немнозинските заедници во пристапните преговори.

Принцип на секторско претставување и застапеност на хоризонталните прашања – Подразбира почитување и суштинско вградување на хоризонталните прашања (како што е родовата компонента) во сите фази на процесот на преговори и пристапување кон ЕУ. Овој принцип се ефектуира преку застапеност и репрезентативност на организациите кои ги покриваат хоризонталните прашања во работните групи, но и преку издвоени мислења и придонеси во работните групи во кои изостанува член/-ка организација која покрива хоризонтални прашања.

ДЕФИНИРАЊЕ НА ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР

Овој Предлог-модел се однесува на вклучувањето во пристапните преговори на организациите (здруженија и фондации) регистрирани врз основа на Законот за здруженија и фондации (Службен весник 52/2010, 135/2011, 55/2016).

Овој модел не го определува начинот за вклучување во пристапните преговори на академската заедница и професионалните форми на здружување како што се коморите, но го потврдува значењето кое овие субјекти го имаат во граѓанското општество и ја изразува потребата од нивно учество во процесот.

УЛОГАТА И НАЧИНОТ НА ВКЛУЧУВАЊЕ НА ПРЕТСТАВНИЦИТЕ НА ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР ВО РАБОТНИТЕ ГРУПИ

Следејќи го Предлог-концептот за преговарачката структура претставена на јавноста на 1 август 2018 година од страна на Владата на Република Македонија, со кој се најави можноста за вклучување на граѓанските организации во работните групи за пристапни преговори за членство на Република Северна Македонија, Советот со овој Предлог-модел

го претставува начинот на вклучување и улогата на претставниците на граѓанските организации во работните групи.

Граѓанските организации треба да бидат застапени во сите формирани работни групи, во зависност од идентификуваните капацитети и изразен интерес за учество во процесот на регистрација и номинација на претставници на граѓанските организации опишан понатаму во овој Предлог-модел.

Членувањето на претставниците на граѓанските организации во пристапните преговори треба да биде на иста основа, со исти права и обврски со членовите на работните групи номинирани како претставници на државните органи, органите на државната управа или академската заедница.

Номинацијата и членувањето на претставниците на граѓанските организации во пристапните преговори се врши истовремено (кумулативно) на индивидуална и на организациска основа, односно изборот на конкретното лице што ќе ги претставува граѓанските организации значи и избор на организацијата која тоа лице ја претставува. Оценката на квалитетот и профилот на претставникот на граѓанските организации во пристапните преговори како и промената на организацијата која лицето ја претставува е подетално опишано во делот за регистрација и номинација понатаму во овој Предлог-модел.

РЕГИСТРАЦИЈА, НОМИНАЦИЈА И ИЗБОР НА ПРЕТСТАВНИЦИ ОД ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Отвореноста на процесот ќе се обезбеди на тој начин што Советот за соработка со и развој на граѓанскиот сектор ќе објави јавен повик и ќе спроведе информативна кампања за вклучување на граѓанските организации во преговарачката структура на пристапните преговори за членство во ЕУ. Одделението за соработка со невладини организации при Генералниот секретаријат на Владата ќе биде задолжено да ја обезбеди потребната техничка и административна поддршка за изборот на претставниците на граѓанските организации кои се номинирале за директно учество во процесот на преговори на Република Северна Македонија со Европската Унија.

Прва фаза - регистрација

Граѓанските организации ќе бидат во можност да се регистрираат на *Електронски регистар* на веб-страницата на Генералниот секретаријат - организациона единица за соработка со граѓанските организации <https://www.nvosorabotka.gov.mk/>. За да поттикне вклученост на граѓанските организации во преговарачката структура, Одделението за соработка со невладини организации при Генералниот секретаријат на Владата ќе објави јавен повик и ќе спроведе кампања за евидентирање на граѓанските организации во Електронскиот регистар.

Евидентирањето на податоците во регистарот ќе им овозможи на граѓанските организации да изразат интерес за: а) информирање, б) консултирање и/или в) учество со свој претставник во работните групи, согласно нивната експертиза и поле на делување. Секоја граѓанска организација при регистрацијата ќе може да избере една, две или сите три форми на вклученост во процесот на пристапните преговори.

Тематски формираните формални и неформални мрежи на граѓанските организации ќе можат во електронскиот регистар да изразат интерес за: а) информирање и/или б) консултирање со избраните претставници на граѓанските организации во работните групи.

Избраните претставници на граѓанските организации во работните групи имаат обврска да спроведуваат консултации со сите граѓански организации и со тематските формални и неформални мрежи на граѓански организации кои изразиле интерес за информирање и консултирање во електронскиот регистар.

Втора фаза - номинација

За да номинира свој претставник за директно учество во работните групи, граѓанската организација при регистрацијата ќе мора да докаже дека спроведувала програмски или проектни активности релевантни за темите на поглавјата во последните две години и воедно да достави биографија од претставникот/-ците на својата организација кои ги предлага за учество во работни групи. За таа цел Електронскиот регистар ќе им овозможи преземање на сите обрасци за номинација на свој претставник за директно учество во работните групи преку доставување професионална биографија (CV), мотивациско писмо за учество, како и за прикачување на сите потребни документи за докажување на експертиза на граѓанската организација и на номинираниот претставник. Организациите кои делуваат на повеќе теми може да се регистрираат односно да номинираат по еден претставник за тема, во едно или повеќе поглавја.

Трета фаза - избор на членови по теми за едно или повеќе поглавја

По завршената евиденција на граѓанските организации во Електронскиот регистар, ќе се премине кон избор на претставници на граѓанските организации кои ќе бидат директно вклучени на ниво на теми на подрачје на работна група, во согласност Номенклатурата на Националната програма за усвојување на правото во ЕУ, а кои што за тоа изразиле интерес во претходната фаза на номинација во електронскиот регистар.

Право на глас ќе имаат сите граѓански организации кои што делуваат на темите на поглавјата и се регистрирани во Електронскиот регистар опишан погоре во првата фаза. Делувањето на темите од страна на организациите ќе се докажува со стратешките и програмските определби на организациите, темите и целите на проектните активности на организацијата, за што ќе се определат поблиски критериуми во рамките на јавниот повик за регистрација во Електронскиот регистар. Доколку една организација делува во повеќе теми од едно или повеќе поглавја има право на еден глас за секоја тема во која што

делува. Организацијата има право на глас за темата за која има номинирано свој претставник, но не смее да гласа за својот претставник.

Бројот на претставници од граѓанските организации за учество во работните групи ќе биде дефиниран според бројот на теми на подрачја на работните групи на поглавјата, согласно номенклатурата на Националната програма за усвојување на правото за кои има пријавено претставници.

Одделението за соработка со невладини организации при Генералниот секретаријат на Владата ќе биде задолжено да ја обезбеди потребната техничка и административна поддршка за спроведување на гласањето за избор на претставниците на граѓанските организации кои се номинирале за директно учество во работните групи. Изборот на претставниците на граѓанските организации во работни групи го потврдува Советот за соработка со и развој на граѓанскиот сектор врз основ на освоените гласови и го доставува на разгледување и усвојување до Владата.

ИСТАПУВАЊЕ И РАЗРЕШУВАЊЕ НА ПРЕТСТАВНИЦИ НА ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ВО РАБОТНИТЕ ГРУПИ

Во случај кога избраното лице, претставник на граѓанската организација од која било причина престанува да биде претставник на граѓанските организации во работните групи на ниво на тема се повторува постапката за избор и номинација на член на работната група опишана во поглавјето за регистрација, номинација и избор на претставници од граѓанските организации со објавување на јавен повик само за таа позиција. Разрешувањето на претставник на граѓанските организации во работните групи може да изврши Владата поради непочитување на обврските опишани во овој Предлог-модел.

ПРАВА И ОБВРСКИ ЗА УЧЕСТВОТО НА ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ВО РАБОТНИТЕ ГРУПИ ЗА ПРОЦЕСОТ НА ПРЕГОВОРИ ЗА ЧЛЕНСТВО ВО ЕУ

ПРАВА И ОБВРСКИ НА ВЛАДАТА

По препорака на Советот на Владата за соработка со и развој на граѓанскиот сектор, Владата ќе номинира претставниците на граѓанските организации кои ќе учествуваат во работните групи, притоа ќе ги земе предвид барањата на граѓанските организации за бројот на нивни претставници во секоја работна група, зависно од капацитети на организациите во соодветните поглавја, подрачја и теми. Владата, за да го обезбеди учество на граѓанските организации, треба да воспостави транспарентен, ефикасен и партнерски начин на избор и назначување на членовите на граѓанските организации во составот на работните групи.

Владата има обврска работните групи да ги воспостави на транспарентен начин, а списокот на членови да биде јавно достапен.

Владата има обврска работните документи да ги направи достапни на претставниците на граѓанските организации во работните групи во текот на пристапните преговори. Со цел ефективен придонес на претставниците, Владата има обврска да дава разумни, реални и прифатливи рокови за исполнувањето на работните обврски на членовите.

За да обезбеди транспарентност кон јавноста, Владата има обврска да постави специјализирана веб-страница за следење на процесот на пристапните преговори од страна на јавноста која треба да функционира во текот на целиот пристапен процес.

За претставниците на граѓански организации кои членуваат во работните групи, и се надвор од Скопје, Владата има обврска да им ги покрие патните трошоци. Владата има обврска да ги обезбеди трошоците за превоз и сместување за претставниците на граѓанските организации кои ќе учествуваат на состаноците надвор од Република Македонија.

Владата има обврска да формира фонд за техничка поддршка на граѓанските организации за учество на нивните претставници во работните групи.

Владата има право од претставниците на граѓанските организации да побара доверливост на податоците и информациите, притоа овозможувајќи баланс помеѓу јавниот карактер на процесот и доверливоста чие нарушување може да му наштети на процесот.

ПРАВА И ОБВРСКИ НА ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ВО РАБОТНИТЕ ГРУПИ ЗА ПРОЦЕСОТ НА ПРЕГОВОРИ ЗА ЧЛЕНСТВО ВО ЕУ

Претставниците на граѓанските организации во работните групи имаат право и обврска да имаат активно учество во активностите кои ќе бидат уредени за работата на работните групи, особено преку аналитички придонес кон процесот на транспонирање на европското законодавство, изработка на соодветни акциски планови и стратегии, како и конструктивен придонес заснован врз докази при подготовката на позициите во тоа поглавје. Претставниците имаат обврска квалитетно и во континуитет да придонесуваат во пристапните преговори и да ги консултираат граѓански организации во соодветните областите кои ги претставуваат во работната група.

Претставниците на граѓанските организации во работните групи имаат обврска редовно да присуствуваат на работните средби на работните групи.

Граѓанските организации чиишто претставници се членови во работните групи имаат право во исто време да реализираат активности кои се за следење на јавните политики во процесот на преговори како целина или по поглавја.

Претставниците на граѓанските организации имаат право за својот патен трошок, доколку се надвор од Скопје, да побараат надоместок на патните трошоци.

Граѓанските организации кои со свој претставник учествуваат во работата на работните групи, имаат право да побараат техничка поддршка за спроведување на консултации, експертски анализи и други потреби од Владата, со цел непречено изведување на својот ангажман.

Претставниците на граѓанските организации имаат обврска да ја почитуваат доверливоста на податоците, документите и процесот.

Во градењето на преговарачката позиција и застапувањето на истата од претставниците на граѓанскиот сектор во работните групи, истите имаат можност и право да аргументираат за своите ставови и позиции. По завршувањето и усвојувањето на преговарачката позиција од страна на работната група, граѓанските организации имаат право за својот ангажман и позиции јавно да се обраќаат, притоа почитувајќи ја одредбата за доверливост и усвоениот став од страна на мнозинството во работната група, додека пак, Владата има обврска да обезбеди навремена информираност, суштинска транспарентност и образложенија од институциите, особено во случај на неприфаќање на аргументацијата од страна на граѓанските организации.